

ST. — NO. 1583. Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., 12. JANUARJA (January 12), 1938.

Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave. LETO—VOL. XXXIII.

Z. D. V ZELO OPASNIM EKONOMSKIM SITUACIJIM

GOSPODARSTVO DEFICITA, KI GA IMAMO ŽE DOKAJ LET, NE MORE IMETI DOBREGA KONCA

Zvezni kongres nezmožen varovati ljudske koristi, zato si le ubija čas

Zahteve za omejitev podpor brezposelnim in drugim, ki se ne morejo sami preživljati

Ameriško narodno gospodarstvo je v krizi. Boj je med dvema kapitalističnima strukama. Ena "moralna", ki hoče bogataše poboljšati. In druga, ki zahteva, da se vrnemo v "vse tako kakor je bilo", namreč v popolno svobodo za delodajalce, kakor so jo imeli v prošlosti.

Prvo imenovano smer zastopa predsednik Roosevelt. On je na vsaki način za ohranitev kapitalizma. Samo poboljšati ga je treba. Zato apelira in apelira na bogataške sloje, naj mu verjamejo, naj ga razumejo in da naj mu pomagajo.

Drugo smer zastopa tisti del plutokracije, ki si nadeva za svoj šečit republikansko stranko. Ta zahteva, da se "povrnete v stare dobre čase". Roosevelt želi, da bi ga bogataški sloj razumel. Ob prikih otvoritve sedanjega kongresa mu je dejal, da alk njegovih dobrih namenov imoviti ljudje ne bodo zapadli, jer res nevarnost, da nas obiše "bav-bav" komunizem. Reforme — znane reforme so nujno potrebne, ako hočemo to dejelo ohraniti v demokratični obliki. Tako trdi Roosevelt.

Neoporečno so Zed. države spet v težki ekonomski krizi. Najmanj enajst milijonov za delo sposobnih ljudi je brez

ROOSEVELT VABI "KAPITAL" NA SO-DELovanje Z AD- MINISTRACIJO

Dasi je predsednik Roosevelt v svojem govoru pri otvoritvi sedanjega zasedanja zveznega kongresa ameriško plu-

F. D. ROOSEVELT

tokracijo dokaj kritiziral, jo je ob enem vabil, naj neha z napadi na njegovo administracijo ter rajše z njo kooperira v splošno korist. Zelja se mu ne bo uresničila, razen ako bo hotel plesati tako kakor mu bo ona igrala. To pomeni, da bi moral zavreči še tisto malo new deala, kar ga je ostalo in misliti samo na svetost profita. Roosevelt pravi, da tega ne namenava in je posvaril tudi kongres, da se naj zaveda manda, ki mu ga je dalo ljudstvo pri zadnjih volitvah.

Zmanjšanje brezposelnosti

Mednarodni urad dela (delavski biro v področju lige narodov) poroča, da se je število brezposelnih zmanjšalo v 11 evropskih deželah, namreč v Angliji, Franciji, Nemčiji, Danski, Švedski, Avstriji, Čehoslovaški, Jugoslaviji in Madžarski. Glavnii vir povečanja zapoštive je municipijska industrija.

Narodna hrana

Najbolj cenevana hrana v Nemčiji je zdaj krompir. Ima ga v izobilju, ne pa žita in masla.

Japonski vojaki na žogometnem "odmoru"

Na sliki je skupina japonskih vojakov na Kitajskem, ki med "odmorom" igrajo baseball.

TROCKISTI USTANOVILI NA SVOJI KONVENCIJI "ŠE ENO STRANKO"

V začetku januarja se je vrsila v Chicagu prva konvencija trockistov, ki so se do zdaj nizvali "levo krilo ameriške socialistične stranke". V prošlem letu je mnogo izmed njih izključila in z nje so šli nato tudi njihovi pristaši in se takoj organizirali v svojo posebno skupino. Marsikje so imeli trockisti vodstvo v odborih socijalistov in na konvenciji so trdili, da je večina članstva z njimi. Napadali so Normana Thomasa, "militant", "Clarity grupo", ameriško komunistično stranko in "stalinizem". Sploh je glavni namen njihovega pokreta borba proti stalinizmu in v ta namen snujejo pod vodstvom Leona Trockija takozvan "četrto internacionalo". Njihovo glasilo "Socialist Appeal" trdi, da se je konvencije v Chicagu udeležilo nad 100 "revolucionarnih" delegatov in bratskih delegatov iz vseh krajev Zed. držav. Svojo stranko so krstili s "Socialist Workers Party".

Med trockisti je nekaj zelo sposobnih organizatorjev, ki se udejstvujejo v unijah, in mnogo intelektualcev. S svojimi aktivnostmi pa delajo delavskemu gibanju več kvara kakor koristi. James Oneal svojo "staro gardo" je imel prav, ko je Thomasovo frakcijo svrnil, da ji bo še žal, ker je Trockijevi komunisti sprejela v svojo sredo.

Konvencijo je pozdravil Albert Goldman, ki je bil na "obravnici" v Mehiki. Trockijev zagovornik in v Chicagu pa do zadnjega izključevanja članov odbora okrajne socialistične organizacije. V vodstvo so mu

javljal, saj je vse eno! Tudi če se bi, bi mi prav nič ne pomagalo pri iskanju dela!"

Na podlagi teh poslednjih podatkov, ki jih zbirajo vladni urad, je bilo število brezposelnih že meseca novembra okrog enajst milijonov. Prištejte k njim še člane njihovih družin, pa boste videli, kaj to pomeni.

Kako se naj vsa ta masa preživlja? Vlada apelira na bosse, da naj delo razpodeli tako, da bo čim manj delavcev deležnih relifa. Glavno je, da zaslužijo za kruh in sol. V drugem se bodo že kako prebili. Samo da jih ne obiše bolezni, pa bo dobro.

In prav tako žele ljudje, ki so pod pezo razmer prisiljeni za tekatki se v relifne urade. Ni jim lahko, ker ravnajo z njimi kot da so potepuhli ali berači. Vsled slabe prehrane, nezdravih stanovanj in pomanjkanja toplotne nastajajo med njimi bolezni. Tudi če dobre zdravnike, jim z njimi ni dosti pomagano, ker bedni se morejo plačati bogovekaj, ako sploh kaj. Reževe morajo vsed tega trpeti posledice, kakršne sploh so, in to v vsakem slučaju svoje mizerije.

Bač radi teh razmer je v Zed. državah so pred nekaj tedni prvič poskušali uradno dognati, kolikšno je število brezposelnih. Izprevideli smo, da so taka štetja ne samo nezanesljiva, ampak tudi trajenje časa, ker se s površnimi podatki ne more predložiti nikkak resne statistike.

Vladi temu so seštevki zadnjega štetja brezposelnih več kot zanimivi. Zanimivi zato, ker dokazujejo, da je brezposelnost prostovoljno javilo kakih devet milijonov ljudi, ki so za delo sposobni in ga iščejo. Stevni urad je potem skušal dognati, kolikšen je odstotek onih, ki so rekli, "ah, kaj bi se

Italija mora v Španiji še veliko izdati ako hoče zmagati za svoj fašizem

Sijajen uspeh lojalistične armade vzlic Mussolinijevim legijam. Nove Italijanske čete poslane v Španijo v vojno za zmago fašizma

Lojalisti v Španiji so po napadu nanje s streli reakcije in oldates komaj komaj vztrajali pred navalni. Oteli so Madrid, toda le z največjimi naporji. V ostalem so izgubljali postojanko za postojanko in preselili svojo vlado iz glavnega mesta Madrida v Valencijo in nato v Barcelono, kjer je sedan njen glavni stan.

Kdor pa pozna razmere v Španiji se čudi, kako je bilo lojalistom mogoče sploh vzdržati, in to ne le proti soldatskemu komando španske reakcije, ampak tudi proti njenima zaveznicama Nemčiji in posebno še Italiji.

Italijani so na španskih bojiščih utrpeli že velike izgube. Po krividi Mussolinija stanejo njegove pustolovščine italijansko ljudstvo že milijone dolارjev, kar pomeni v revnih lirah še veliko bolj impozantne vsove.

Vzlic temu general Franco je gospodar Španije. Tisoč italijanskih vojakov je bilo na španskih bojiščih že ubitih ali ranjenih, ampak zmage za fašizem še ni od nikoder.

Ko so lojalisti prvič po 18 mesečih civilne vojne pričeli z uspešno ofenzivo in vzeli fašistom strategično mesto Teruel, so dokazali, da so kas fašistični trosvezi. General Franco je postal svoje najboljše čete, italijansko poveljništvo svoje najboljše armado in Hitlerjevo najboljše motorizirane enote, a Teruel je vzlic temu ogromnemu navalnu ostal v posesti lojalistov. Tisoč zbarikiranih fašističnih vojakov se jim je moralno udati, ker niso mogli več vzdržati v odporu.

Bitka za Teruel je bila ena najgroznejših v moderni zgodovini. Niti v svetovni vojni nima dosti primer. Vršila se je v najljutjejšem ognju — kakih tri sto tisoč mož si je stalo v nasprotju. Bilo je mrzlo, snega kakje tri čevlje globoko in več, in ranjeni so skoro vsi preminili na bojišču v grozljivih bolečinah vsled ran, mrazu in lakov. To je bilo trpljenje tisočev, ki ga je nemogoče popisati.

Taka je vojna v Španiji. Mussolini je vsed poraza pri Teruelu v zadregi in je brzjavil Hitlerju, da potrebuje general Franco izdatno pomoč. Mussolini je postal v Španijo nadaljnje tisoče "prostovoljev", mnogo aeroplakov in zaloge municije, Hitler pa se je odzval zgraj z mehaničnimi vojnimi sredstvi. A tudi lojalisti so se preskrbelli. Dasi je Francija

"nevrtna", posilja v Španijo lojalistom veliko municije in aero, lanov, posilja jo Cehoslovaška, največ pa sovjetska Rusija. Angleški minister vranjih zavodov Eden je nedavno v angleškem parlamentu izjavil, da Rusija tega ne zmogla, če ne bi njenega transporta varovala pred "piratimi" ladjami angleške in francoske vojne mornarice. In res je od tedaj premet v pristanišča lojalistične Španije veliko varnejši. Prejše nekaj tednov potapljalji "pirati" (italijanske podmornice, kajpada) tovorne parnice, Anglije, Francije, Grčije, Rusije, škandinavskih dežel itd.

Znacilno je, da so španski fašisti dan za dan označnili, da bodo "jutri" vzeli Madrid in so to trdile ponavljali za njimi vsi reakcionarni listi po svetu, niso nikoli priznali, da so lagali. Pred štirimi tedni so začeli z enako lažnivo kampanjo oznanjati ofenzivo, ki bo zdrobila lojalistične vrste. Zgodilo pa se je, da so le lojalisti podvzeli ofenzivo, in to v najtežjih okolčinah, ki je bila res ofenziva. Mussolini si vsled nje grize ves raztogen ustnicne v Hitlerjevih brčicah.

TDNIK "SOCIALIST CALL" ZAČEL IZHADJATI V CHICAGU

Dne 8. januarja je izšla v Chicagu prva številka glasila socialistične stranke "Socialist Call". Prejšnja tri leta je izhajala v New Yorku, od kjer je bil po sklepnu strankine eksekutive preseljen v mesto, kjer je glavni urad. Vsled sporov s trockisti in raznih drugih zavodov je imel v New Yorku velike gmotne težkoče, dočim vodstvo stranke smatra, da bo takemu listu, aka bo njegov urad v Chicagu, obveznosti lagije zmagovati. Tiska ga češka tiskarna "Spravedlnost" na So. Kedzie blizu 26. ceste.

Prejšnji urednik lista "Socialist Call" ni prišel v Chicago, niti ne upravnik. Urednik sedaj Gary Allard iz Springfielda, upravniške posle pa izvršilca Roy Burt in Arthura McDowell, dokler ne bo drugačna upravnik. "Socialist Call" stane \$1.50 na leta. Naslov ima na 459 Randolph St., Chicago, Ill. Njegov zavodnik v klubu št. 1 in agitacijo med našimi rojaki je Anton Garden. Kdor v Chicagu želi izvod tega angleškega soc. lista ga lahko dobi v SDC.

Židje v fašističnih deželah

Iz neke statistike, ki je bila predložena zboru zavodnikov židovskih organizacij v Washingtonu, je razvidno, da živi pod antisemitskim terorjem v fašističnih deželah kakih pet milijonov Židov. Rumunija v tej statistiki še ni vsteta, ker tedaj še ni bila fašistična.

OBOROŽEVALNA TEKMA V POLNEM ZAMAHU

V tekočem fiskalnem letu bo vlada Zed. držav potrošila za oboroževanje več kot kdaj prej v mirnem času. Za bodoče fiskalno leto, ki nastopi s 1. julijem, pa zahteva predsednik Roosevelt 60 milijonov dolari za oboroževanje več kakor lani, ali skupno za armado in vojno mornarico nad milijard dolarijev.

Od tega dobi vojna mornarica za graditev novih vojnih ladij okrog pol milijarde, in ostalo gre za jačanje armade, za nove utrdbe in za druge okrepitev ameriške vojne sile.

Se več bo v bodočem fiskalnem letu izdala za oboroževanje Anglija, namreč 400 milijonov več kot v prejšnjem letu, ali skupno \$1,750,000,000. To je ogromna vsoča. Skupno namerava Anglija potrošiti za ojačanje svoje vojne sile v prihodnjih par letih, včetve preteklo leto, kakih sedem milijard dolarijev.

V odgovor tem potroškom Anglije in Zed. držav je Mussolini odredil zgraditev nadaljnjih drednavtov, križark in podmornic. Francija seveda ne sme zaostati, pač pa skrbti, da Italijo v oboroževanju vsaj dohaja, če je že ne more prehiteti.

Hitler se ponaša, da bo imel v dveh letih vojni aparat, kateremu se ne bo mogel primerjati noben drugi.

Rusija izpolnjuje dve mogočni armadi — eno na vzhodu za eventualni spopad z Japonsko, in drugo na zpadu, da varuje sovjetske meje pred Hitlerjevimi apetitom. Z vso mogočo naglico se Rusija oborožuje tudi na morju.

Kadar si te sile skočijo v lase, bo svet videl klanje in razdejanje, v primeri s katerim je bila zadnja svetovna vojna malenkost.

Trotjenje za uničenje drug drugega je blaznost. Ameriški katastrofa pride, ako se ljudstva prej ne spomenujejo in se odločijo za odpravo kapitalizma, ki povzroča vojne, in ga nadomesti s socialistično uredbo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

"Sloga jači, nesloga tlači"

Boj med unijami ameriških delavcev je nenaročena pomoč reakciji, ki jo bo izrabila tako zelo, da bo unjam — vsem unjam — in delavski politični akciji zadan čimitežji udarec,ako se merodajni voditelji pravočasno ne sporazumejo in ustvarijo pogoje za enotnost.

Ako bi bile vse unije enotne, bi bil kongres sprejet zakon za odpravo otroškega dela v industriji in za določitev minimalne meuze ter maksimalnega delavnika, kako mu je predlagal predsednik Roosevelt. Toda namesto enotnosti je predsednik Green in imenu A. F. of L. agitiral z vsemi svojim propagandističnim aparatom proti sprejetju takih zakonov, zato, ker je Lewis propagiral ranje, in pa ker je zvezna administracija po njegovem mnenju naklonjena CIO, namesto da bi se oslonila na A. F. of L.

Dočim so bili zakoni v korist farmerjev sprejeti že na zadnjem izrednem zasedanju kongresa, so bile predloge, katerih namen je bil izboljšati položaj delavcev, ali zavrniti ali pa odložiti. Vzrok je, ker so farmerji v zahtevah za protektiranje svojih koristi politično edini in nastopajo kot sloj skupno, negledi kateri stranki pripadajo. Delavcev pa sedanjih kongresov ne upošteva, ker se njegovi člani zavedajo, da se jim jih noben pri prihodnjih volitvah pa bodo itak spet dobili njihove glasove.

Ako bi bili voditelji AFL nekoliko dalekovidni, bi razumeli, da ni vzroka za gojitev razkola in sovraštva med unijami. Ker tega ne uvidijo, pomagajo — pa bodisi še tako nenameno — sovražnikom delavskega razreda! Ob enem dajejo kongresu potuh v njegovih nakahnah ne le zavračati socialne zakone, ampak preuredit tudi sedanje poseduočemu sloju v korist, na primer Wagnerjevo postavo. Ako bi se unije CIO in AFL strnile skupaj v enotno telo in nastopale skupaj pred zakonodajami, bi jih poslanci hočeš nočeš morali upoštevati. Zdaj pa le študirajo, kako bi z novimi zakoni unije čim bolj ovirali, da ne bi mogle postati resna, mogočna ekonomska in politična sila.

Očitno je, da so sluge med unijami mora priti. To vedo v AFL in v CIO. Torej čemu ne prej kot pozneje?

LaGuardijeve težave

LaGuardia je bil pri zadnjih volitvah izvoljen za newyorskoga župana s pomočjo glasov republikanske stranke, ameriške delavske stranke in raznih neodvisnih političnih skupin, ki so agitirale za njega. Po volitvah pa so mu priporedile svoje ljudi za v mestne službe. "Politične službe" so smatrane v tej deželi za najboljše in od LaGuardije jih je zahtevalo veliko več vplivnih ljudi kot pa je imel služb na razpolago. Skušal je ustrezti vsaki strugi nekaj. Tudi nekateri socialisti (člani bivše stare garde) so jih dobili v priznanje za svoje delo v ameriški delavski stranki, ki je dala LaGuardiju okrog pol milijona glasov. Največ dobrih služb pa je dal republikancem, čeprav se je nedavno registriral v volilni imenik kot volilec delavske stranke.

Znoretost japonskega imperializma

"Ulice v Nankingu posute z mrljiči. Japoneci streljajo vse od kraja, ker da so Kitajci v civilu le preoblečeni kitajski vojaki. Ranjenci so bili brez zaščite in zdravnike pomoči ter umrili v grozni mukah."

To je kratek posnetek iz dejeporocil Ameriških listov, ki so opisovali grozovitosti japonske soldatesske. Seveda, to počeo Japonci v imenu civilizacije in borbe proti "komunizmu". Sicer pa japonski armadi koncem konca ni zameriti, kajti na Kitajsko je udrala zato, da se tam "brani" pred Kitajci.

Demokracija v Zed. državah

V tej deželi veliko in radi govorimo o demokraciji. Politiki se ponosačajo z njo in Roosevelt jo propagira ob vsaki priliki.

Vsi imamo volilno pravico. Volitev so tajne. Politične stranke so dovoljene. V volilnih kampanjah lahko napadajo kar hočeš. Vendar pa je demokracija v Zed. državah vse kar drugač kot idealna. Volilna pravica sama na sebi ni demokracija. Milijoni, ki glasujejo, so pritegnjeni v vrtince, ki jih suče v kandidatom, katere so jim dali privatni interesi. Slednjim je demokracija deveta brig. Volitev se poslužujejo le kot sredstva, da se obdrže v vladu in obvarujejo nedotakljivost svojega izkorisčevalnega ekonomskega sistema.

Zed. države vladajo plutokracija — mala skupina ljudi, ki kontrolirajo američko bogastvo sebi in svojem sloju v korist. Pokazala je že neštetokrat, da ako se volilci odvrijejo od nje, bo demokratične metode zavrgla in se zatekla k fašizmu. Kadar se bo torej ameriško delavstvo zavzel za resnično demokracijo in obrnilo hrbit korupnimi politiki kapitalističnih strank, jo bo moralno braniti ne samo z glasovnico, ampak tudi z drugimi sredstvi, če bo hotelo biti svobodno — prava svoboda pa je mogoča le v demokraciji, ki je politična in industrialna ob enem. Torej v socialistični demokraciji.

Fordovo kraljestvo

Pred Fordovimi tovarnami v Michiganu, Kansas Cityju itd. pretejo razpečevalce letakov in pikete in mnoge tirajo v zapore. Taka je "Justicia" za reyeze. Fordu se oblast klanja, ker je multimilijonar.

ZA BOJKOTIRANJE JAPONSKE SVILE

Skoro vsa svila, ki se je v Zed. državah uporablja nogavice in jih sežgale. Dokler se Japonska ne "pobjoli" za izdelovanje nogavic, je importirana iz Japonske. Na "svilu" in prenha z vojno na Kitajskem, bodo nosile nogavice iz ameriške tkanine. Ni pa verjetno, da se bi hočk, ki so v demonstraciji proti Japonski zavrgle svilene tela ravnat po tem zgledu večina ameriških žensk.

ALI SE NAJ REDNI ZBOR JSZ IN P.M. VRŠI LETOS, ALI SE NAJ GA ODLOŽI?

Dne 1. januarja je bilo klubom JSZ poslano pismo, v katerem jih tajništvo obvešča, da se na vsojih sejah odločijo, ali so za obdržavanje rednega zborja naše zveze in Prosvetne matice v tem letu, kakor določajo pravila, ali pa, da se ga odloži.

Vprašanje je važno in članstvo naj ga resno vzame v pretres.

Ako se odločimo, da še vrši letos, je najpripravnnejši čas za pričetek zborja sobota 2. julija, ker ji sledita dva praznika, torej za seje tri dni časa.

Kje se bo zbor vršil, kadar že ga sklicemo, moramo še odločiti, ker je prošli zbor to vprašanje prepustil v rešitev ekskutivni. Prej je določevala mesto za naslednji zbor vselej delegacijo sama.

Nace Zlembarger je menda prvi, ki je javno priporočal odločitev. Klub št. 11 v Bridgeportu, O., kateremu tajnikuje Joseph Snay, je proti odločitvi. Enako smatra, da se bi moral zbor vršiti letos, kakor določajo pravila, tudi Anton Garden, ki pa na dnotični seji eksekutivne, na kateri se je o tem ukrepalo, ni bil navzoč. V Proletaru je uredništvo položaj pojasio z oben stališč. Smatramo, da je zbor mogoč, aki se vsi "vpredemo v voz". Obdržavati ga samo radi formalnosti, pa ne bi imelo hasna.

Prej omenjeno pismo tajnika JSZ Chas. Pogorela je v bistvu sledeče vsebine:

"V Proletarju z dne 15. decembra 1937 je bilo poročano, da je odbor JSZ in PM razpravil na svoji seji tudi o sugestiji, da se naj XII. redni zbor, ki se ima vršiti v tem letu, odloži.

Člani odbora so v razpravi izmenjavalni različna mnenja. Nekateri so argumentirali, da sedaj nimamo pred sabo tako važnih problemov, da bi bil zbor radi njih letos potreben, vrh tega pa stane zvezo kakih \$1000, dočim bo na podlagi sedanjega števila članov zbranega v konvenčni sklad sredi poletja le kakih \$650.

Ker pa je vprašanje odložitve zebra stvar, o kateri more odločiti LE ČLANSTVO, ga s tem pismom predložimo njenemu. Sklepaj naj:

Ali se naj XII. redni zbor vrši letos, kot določajo pravila?

Ali se naj ga odloži na leto predsedniških volitev 1940?

Članstvo klubov prosimo, da teh vprašanjih razpravlja na januarskih in februarjskih sejah in klubu pa naj potem svoje sklepne sporote tajništvu J. S. Z. najpozneje do 1. marca 1938.

Cebo večina klubov in članstva za odložitev, se bo to upoštevalo. V tem slučaju bomo sklepi, da se namesto zbor sklice v tem letu dobro zasnove konference klubov JSZ in društva Prosvetne matice v zapadni Pennsylvaniji, v Illinoisu in v Wisconsinu, v clev-

Ivan Mladineo premulin

Ivan Mladineo je skončal svojo knjigo "Narodni Adresar", jo začel oglašati, nato zbolel in dne 6. januarja t. l. umrl. Pravzaprav je čutil bolzen že dokaj dolgo. Imel je raka in podlegel je na operacijo. Star je bil šele 49 let. Pogojnik je slovel za najboljšega jugoslovenskega statističarja v tej deželi. Svoje podatke o društvi, financah, podporah in imovinah jugoslovenskih podpornih organizacij je posljal jugoslovenskim listom. Pred dvema letoma mi je potabil, da ne e, če se kdaj v jugoslovenskih podpornih organizacijah sploh kaj briga, za te njegove podatke, ki vzamejo človeku toliko časa in truda predno jih zbere, kajti listi jih niti omenili niso, le Ameriški družinski koledar jih je tu in tam priobčeval.

Pri urejevanju "Narodnega Adresara" mu je bil Proletarček koledar s svojimi podatki o slovenskih kulturnih društvi, slovenskih domovih in listih v znatno pomoč. Sploh se je naš koledar zmerom zanimal in tudi za delo naše zveze, dasi po prepričanju nih socialista, ampak se sukal po opredeljenju največ po običajnih ameriških potih. Pravilno bi rekli, da je bil Mladineo intelektualni free lance tipe.

Veliko se je zanimal za glaso. Zadnjicem ga videl na prireditvi angleško poslujočega društva SPNJ v New Yorku pred kakim letom dni. Imel je velike nade, kaj vse bo storil.

Dolgo časa je bil vnet prisilstvo Jugoslavije. Ko pa je režim sklenil priateljstvo z Italijo, je v dolgem proglašanju zveč in času vodiča, nih socialističnimi Jugosloveni vladu v Beogradu radi njenega "narodnega izdajstva" ljuto napadel.

Pokojni Mladineo je bil rod Dalmatinec. Njegov brat je bil med vojno v službi ameriške vlade, celo otroci bi jih lahko plačevali, kaj šele tisti, ki delajo. Sosed ga je kupil in če zmore on, čemu ne ti? In kupčija je bila sklenjena.

Ako danes opazuješ pred velikimi garažami, vidiš, kako jemljejo avte ljudem nazaj, pa čeprav je že domalega plačan. Enako tudi pohištvo, ki se ga kupili na obroke. Ljudje jamajo ali pa se ježe, agenti pa pojasnuje, da ne more pomanjkljati, kajtka je pogodba in če je ne izpolnjuješ, te zagradi banka ali pa tisti departement družbe, katerega posel je tijati, ako točno ne plačaš. Kako bi to vse označil? Najboljši izraz bi menda bil: "človeška družba je bolna!" Gospodje Fordi, Raskobi in druge velike glave pri avtih kompanijih imajo sedaj denar in avtazaj, mnogi odjemalci pa — figo.

Ali si bo sedanja človeška družba sploh znala izboljšati svoj položaj? Bolj ko razmisliš o tem več vprašaj se kupiči pred tabo. O tem bi se dalo napisati dolgo poglavje. Mnogi so že pisali in pišejo o hibah sedanjega ekonomskega sistema, razni veščaki se poglavljajo vanje, ampak po izdatnem zdravilu nočijo seči. Socialistična stranka je na tem polju že veliko storila in si prizadeva pokazati ljudstvu, kaj mu je storiti, ako hoče ven izmizerije in negotovosti. Ampak odgovor je zelo pomanjkljiv.

Ko je bil on pri nas, nismo še nič vedeli, ali bomo v stanju zadružiti resiti ali ne. Kajti zadružena je bila do vrata. Mnogi zvesti člani pa so se pritoževali, rekoč, "kadar imajo ljudje denar, gredo kupovati drugačno zelo". Uvidel sem, da je edina pravota pot do izboljšanja v socialistizmu. Zavedel sem se, da nisem sam teh nazorov, ampak, da imam somišljenike tudi v državah, kjer se čuti trda pest fašizma ali lepše rečeno "narodnega socialismu". Toda jaz sem prepirčan, da bodo povrtili verige fašizma in bo vstala doba socializma. In tega svojega prepirčanja ne skrivam pred nikomur, dasi me mnogi, ki jim moje mišljene ni po volji, smatrajo za "garjevo ovco". — Držino!

Gojko Gorjan v "D. P."

Oboroževanje Anglike

Anglia bo potrošila v kakih petih letih več milijard dolarih za oboroževanje tudi ako se ne zaplete v vojno. Gradi predvsem vojne ladje, pomorske trdnjave, in avione. Ima že kakih 1600 vojnih letal, oziroma imela jih bo, ko bodo naročila izvršena.

"Narodni adresar"

"Narodni Adresar", ki ga je izdal pokojni Ivan Mladineo, je vzbudil v jugoslovenski javnosti v Ameriki precej zanimanja. V "Proletarju" smo že omenili, da obsegajo 823 strani raznih podatkov o jugoslovenskih društvinah in več tisoč imen posameznikov. Zastopanih je v njemu 1,139 jugoslovenskih naselbin. Cena knjige je \$3.75.

Velik del obsegajo v nji seznam odbornikov društiev, izmed katerih jih mnogo ni več v odborih. Sploh je uredila knjiga taka, da bi moral (knjiga) iziti vsako leto s pomenljivi popravki, da bi se jo moglo smatrati za točno in "up-to-date". Ampak to je med namenim nemogoče radi stroškov, tudi ako bi bil urednik pripravljen delati zaston. Kajtka je sčasom odbornikov društiev, izmed katerih se godi okrog njih prenovili veliko trgovino in jo modernizirali. Znatne zasluge pri tem ima Frank Boltezar, predsednik zadružne.

Ampak zadružnički so neglejati, da se godi okrog njih prenovili veliko trgovino in jo modernizirali. Znatne zasluge pri tem ima Frank Boltezar, predsednik zadružne. In naravno, njen ravnatelj Martin Miklić s pomočjo svoje supruge, kajti

čitate "Proletarca" in priporočite, da to store tudi drugi.

VALERIJAN PUDMOGLNYJ:

"MESTO"
ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Pregledal je stare rokopise in novejše poslikine in ta zadeva se mu je zdela nad vse všečna, saj je sam doživljal vso ono gorečnost, obup in upanje, ko je pisal svoje prve povesti in je razumel s kolikšnim hrepenjem upa sleherni začetnik stopiti v literarni svet in izpovedati svoje misli in občutja ter izraziti svoj pogled na svet, to svoje, kar je edino najbolj resničnega v vsakem poetu. Vestno je prebiral vse te popisane zvezke in pole, nekatere izpisane z lepopisno skrbnostjo, druge ozajšane z naivnimi vinjetami, nekatere opremljene celo z ilustracijami, prav tako vestno je prebiral spremna pisma, ki so jih avtorji najbrž po tedne in tedne sestavljeni, da so vdahnili v te vrstice svoj ponos, svojo radost in vso ono vzhiciheno dostojnost, ki jo mora takoj pismo vsebovati. Tam dalec nekje po vaseh, v mestecih in mestih so pričakovani vsi ti pisci svoje prve natisnjene misli, mučili so se v dvomih, ali pa so vitezko potrežljivostje želeli odgovora, nasvete — o, da, vse to je sam doživljaj! Zato je vse dolge večere listal po teh papirjih, ki so bili napisani z različnim črnilom, z različno pišavo in z ljubečno skrbjo se je bal, da ne bi prezrl česar koli dragocenega in resnično s mu je zasmilil avtor ponesrečenega rokopisa in v srcu je imel za vsakega ljubezljivo besedo, sožalja pa tudi vzpodbude.

Po nekaj dneh pa je že spreverjel, da je talent velik, zelo malo pa je mogoče biserov v tem papirnatem morju zelo nevhaležno opravilo. Čez teden dni se je že utrudil in se razburjal nad semešnimi poskusi nesmiselnih povesti in še bolj bedastih pesmi. Končno pa je postal takšen kakor paznik poleg arestantov — norčeval se je nad vsem tem neumnim naprejanjem in znancem je govoril o vseh teh rokopisih, kakor da bi pripovedoval anekdoto. Zdaj pa zdaj so prihajali avtorji sami, nekateri kot izgubljeni, drugi z vso resnobo, prihajali so z občutki otočenca kakor pred sodni tribunal, moj ti bog, saj je le v teh prostorih zakopana slava in čast in Stepan jih je poslušal stimpljivo, resno, odgovarjal jim je dostojno in prijazno — v svoji nočnosti pa se jih je smejal, ker so bili tako semešni v svoji negotovosti, v svojem pobožnem pričakovanju in v svoji oprezoči ugorčenosti. Prihajali so tudi nepoklicni geniji z gremkimi očitki o nepravičnosti, prihajali so goljufi, prišel je celo kak blaznež, ki se je izkazal z legitimacijo priznanega pisatelja.

V enem tednu je uredil arhiv in knjižnico, ki jo je urejeval z veliko radostjo, saj je ljubil knjige, kakor more ljubiti le človek, ki je iz njih zajel prvo modrost o svetu in življenju. Zanj bo ostala knjiga večna spremjevalka in živ dobrtnik do konca dni. Ni si želel knjige le čitati, rad jo je imel vedno poleg sebe in zato je vselej zavidal one, ki imajo svojo lastno knjižnico. Rad bi imel knjižnico, ki bi obsegala tisoč knjig. Kljub vsem težkočam je nenehoma gojil upanje na neko tih, umirjeno življenje sredi knjig in prijateljev in to upanje je čuval kot nekako nadomestilo za slučaj neuspeha, kakor rešilni pas, s katerim se ne da pravlahko plavati — pa vendar, boljše plavati kakor utonut.

Cetudi je bil ta novi tajnik uredništva zelo navdušen in mu je srce od radosti kar zvezelo, ko je videl, da ga iščejo, čakajo, da žele z njim govoriti, da mu posiljajo prošnje, je bil vendar z vsemi brez razlike zelo ljubezljiv. Vestno je izpolnil sleherno svojo obljubo, nikdar ni prelomil besede, vedel je, kaj vse sme komu povedati ali zamolčati in v osredju tega zadušljivega literarnega življenja je znal ob vsaki težki priliki napraviti prepih. In tako je delal v vzdružju vseh mogočih vplivov, ki so se drug drugega pobijali, iz vsega tega si je gradil svoje lastne misli in nazore o literaturi. Pravzaprav nikakih nazorov, nobenega dokončnega sistema teoretične znanja, pač pa živ odnos do pisanja, ljubezen in privlačnost, spoštovanje in zanimanje. V slehernem rokopisu se je trudil najti zlato zrno, s katerim bi obogatil svoje lastno ustvarjanje.

Na ljubavne sestanke je hodil kakor običajno dvakrat na teden. Toda zdaj, ko je prihajal k Zoski ves prežet z literarnimi zanimanjem, ki se ga je držalo kakor smola, ji je nehote pripovedoval o svojih razgovorih v uredništvu, o srečanjih s književniki, kajti na nek način se je moral iznenediti preobilice

vtisov, ki so se mu nakopili v teh dneh. Ko ji je tako govoril o zanimivosti literarnega življenja, se je na prikrit način tudi sam sebe hvalil in željal je vzbudit v nji občudovanje do sebe. Hvalil je in povdarjal, da lahko hvalil, grajal je in spet zatrjeval, da zna ocenjevati, razmišljal in jo prepričeval, da zna pa metno misli. Vse to je bilo naivno koketiranje pred dekletom, želja, darovali ji tudi vse svoje duševne vrline, vzbudit v nji ponos, ker ljubi takšnega izrednega moža, prepričati jo, da je zadeba terno, ker si je njega izbrala. Zoska je vse razumela, včasih ga je prekinila na najbolj zanimivem mestu, pogladila ga po laseh, se nasmehnila in dejala:

— Božanstveni, saj ste poln navdušenja!

Tudi Stepan se je smejal in ji zagotovil, da je le zaradi nje tako navdušen.

Poleg dela v uredništvu je moral nadzirati tudi tisk lista v tiskarni. Le-tu v tiskarni, ki je ustvarjal tisoč in tisoč tiskanih listov vsakdan, so ga zajeli povsem novi občutki. Tisti hip, ko je prvkrat stopil v te prostore in čakal na korekturo, je že vzljubil oster zrak, napojen z barvo in oljem. Ogledal si je velike stavnice, ob katerih so stali stavci v modrih haljah, se razgovarjali in smejali, ali pa nolče z vso pozornostjo jemali s svojimi spremnimi prsti podolgovate črke iz predalov, sestavljeni vrstice in stolpce, ki jih bodo poznje razumlili v strani. Tukaj pred njegovimi očmi se je izvrševal na nenavadno čuden in preprost način proces materilizacije človeške misli, ki je bogvedi kje vzplamela in se zdaj tu v tej prostorni delavnici spreminja v svinčni izraz ne da bi izgubila svojo prvotno jasnost. Cutil je, kako se je sleherna misel v rokah teh stavcev trdno zvezala, kako se je vilala pod udarci tipk stavnega stroja, se vedno bolj zgoščevala in se pripravljala, da se tisoč in tisočkrat vtisne na papir. Tukaj je sleherna misel uresničevala svojo željo, željo vzplameti v breznejno širino z vso svojo prvotno navdušenostjo. V majhnem, strnjennem rokopisu so jo prinesli semkaj, zdaj pa se bo razmnožila in odpeljala jo bodo z vovozi, z vlaki po vsej široki zemlji.

Najbolj pa mu je ugajal strojni oddelki, kjer so v vrstah stali stroji, ki so ob vsakem obratu zamahalnika nanovo vzdruhteli. Tu je bil zrak še mnogo bolj prepojen s tiskarskim črnilom, ki je izhlapeval z valjev, tu ga je prevzel zamolkel šeles papirja, ki ga je stiskala kovina, sikanje vrtečih se koles in švit dinam v leseni oklepah. V tem hrutomu, ki je udušil sleherno izgovorjeno besedo in sleheren korak, je utripano silno srce mesta. To je bila njegova prsna vrtolina, zgrajena z železničnimi traverzami, tu je razločno slišal vsak njegov udarec, tu se je seznanjal z vsemi tajnami njegovega življenja. Ves začaran in zasanjan od tega nenehnega migotanja teh jeklenih mišic, se je bolj in bolj potapljal ter se prelival z vsem svojim bistvom v njegov utrip. V istem hipu pa so se prebudila v njem občutja po prostranosti stepe, prebjala se je zamrla spokojnost ravnine pod neskončnim nebom, v katerega je zrl, ko je bil zapuščeno dete z vso otroško gorečnostjo. In prav tako kot tedaj, so se mu tudi ta vzbudile zamolke želje in zazvanele po njegovem duši, kakor da bi val vode zašušljal preko belega peska.

Večkrat je šel tudi v klet. Nekoga večera mu je vrgel Vigorsky na mizo svojo novo pesniško zbirko "Mesto in luna". Bila je to knjiga o mestu, ki dremlje, ki spi in ki živi ponorično, temno življenje. Pesmi so bile brez rim. Ostro in prožno so te vodile na pozne seje uradov, odkrivale vroče sanje zljubljencev, seznanjale te s sumljivimi senčami tatov, vodile so te v tišino znanstvenih kabinetov, na razsvetljene balkone gledališč, razgrinjale poulično ljubezen, pohajali si z njimi v gostilne, na postajo, v telegrafski urad, spoznali si svetilke na ulici in stražnika pod njimi.

— Sem že prečital... v tiskarni, je dejal Stepan. Imenitna stvar!

— In kaj imam od tega? je zamrmral poet. Zdaj sem drugih misli. V teh pesmi je preveč sočutja.

Ta večer bi se nekako klaverno končal, ker je bil poet mračen, tedaj pa je naglo dejal:

— Tovariš, draži me, ker neprestano opazujete ono žensko v sinjem klobuku!

(Dalje prihodnjič.)

Zastopniki CIO in AFL, ki so se zbrali za slogan, a je niso dosegli

Na gornji sliki so glavni pastopniki, ki so bili počaščeni zastopniki CIO in AFL, da dosežejo slogan med unijami. Niso uspeli — ne je — in pogajanja so za enkrat razbita. (Citajte članek na 2. strani v tej številki.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Waukegan, Ill. Kdor je misli, da bodo naši sodrugi v Waukeganu in No. Chicagu popustili, kar se prodaje kolektorja tice, se je tako motil. Zato so poskrbeli sodrugi in sodružice Anna Mahnich, Mary Spacapan, Paul Peklaj in Martin Judnich. Ti so se zavzeli, da mora število prodana kolektorjev presegati vsa prejšnjega naročila, in res, prodali so 115 izvodov. Pred nekaj dnevi nam je pisal tajnik klubu Jack Mesec kratko notico: "Pošli mi hitro še 15 kolektorjev, kajti naši so že nad 70, se vedno vnet agitator Proletarca. Zadnji teden je postal 6 naročnikov.

Cleveland, O. France Barbič je prodal svoj del kolektorja, ki jih je naročil klub št. 49 J. S. Z. Provizijo \$3 je postal v tiskovni fond lista. K tem trem dolarjem je priložil še enega s. Frank Mihelich.

Point Marion, Pa. Tony Zupančič je postal naročnik in poročilo o usodni avtni nezgodni, v kateri se je smrtno pobil Jacob Kotar. Pokojnik je bil svoječasno zelo agilen agitator JSZ in Proletarca. Poslednja leta se ni toliko udejstvoval, največ radi slabih razmer. Med zavednim delavstvom mu bo ohranjen časten spomin.

La Salle, Ill. Po dolgem času se je spet oglasil Frank Martinjak in postal 2 naročnini. **West Allis, Wis.** Vincent Pugelj je postal denar za oglase in priložil dve naročnini.

Rock Springs-Diamondville, Wyo. Iz teh dveh zapadnih naselbin sta se zadnji teden oglasila dva naša agilna agitatorja, namešči iz prve starosti znamen John Jereb, ki je postal vsoto za koledar in jih naročil še 5 izvodov, zraven pa priložil 3 naročnine ter \$1 tiskovnemu fondu, kjer je prispeval Frank Grum. Drugi naš agitator pa je Tone Tratnik iz Diamondville. On je postal vsoto za oglase v koledarju in za prodane koledarje. Pravi, da so ljudje s koledarjem zelo za-

dovoljni in ni imel s prodajo nobene stitnosti. Naj omenim, da iz Wyominga nismo do zadnjih par let nikoli imeli oglasov v našem koledarju, dokler se ni za to zavzel Tratnik.

Girard, Ohio. John Kosin je postal 6 naročnik, John Bogataj pa obračun za oglase v koledarju, katere sta dobila skupno s Kosinom. Oba sta znana agitatorja za Proletarca in JSZ.

Hermelin, Pa. Tone Zornik je zdaj na potu s koledarjem. Pravi, da ga mora razpečati več kot prejšnja leta. Postal je tudi eno naročino in pisal po imenik naročnikov, ki jih imamo v Penni. Razume se, da smo mu radi ustregli. Tone pravi, da bo storil kar bo v njegovih moči tudi za Proletarca. Vemo, da bo to tudi izvršil.

Arma, Kansas. Tone Shular je pravtino naročil 105 izvodov koledarja, pa je pozneje naročilo znižal, ker se je bal, da mu ga radi slabih razmer ne bo mogoče razpečati toliko. Toda se je "vrezel" in jih naročil ponovno. Pravi, da jih bo moral najbrž še. Pri prodaji mu je pomagal več drugih sodrungov, katere omenja v svojem dopisu v tej izdaji ter se jim zahvaljuje. K temu se pridružujemo tudi mi.

Mineral, Kans. Naš zastopnik in pionirski naročnik Proletarca John Marolt skrbi, da tudi v tem okraju "vse ne spi". John je klub svojim letom, ki jih je menda že nad 70, se vedno vnet agitator Proletarca. Zadnji teden je postal 6 naročnikov.

Buhl, Minn. Max Martz, ki je precej časa molčal, da smo mislimi, da ga sploh ni več med živimi, se je končno vendar oglasil. Obnovil je naročino ter naročil 4 koledarje. Poroča tudi o razveseljivem dejstvu, da so se začeli rudarji po železničnem okrožju organizirati v unijo pod okriljem CIO. Pravi, da so v nekaterih mestih organizirani že 100-odstotno. Piese teh vrstic je imel pred leti precej opravka z organiziranjem rudarjev, zato ga takrat poročila zelo veselo.

Pueblo, Colo. Naš zastopnik France Boltezar poroča, da so šli naši koledarji "like hot cakes", in če bi se bilo te vratje generalne stavke ameriške plutokracije, ki je zopet pahnila ljudi v brezdelje, bi se brez dvoma razpečalo še več izvodov.

Chicago. — V soboto 15. januarja zvečer se bo vršila na 2301 S. Lawndale Ave. seja Družabnega kluba Slovenski Center. Vsem članom je bilo poslano pismeno povabilo. Slišite ga lahko vsako soboto popoldan od 1:45 do 2. ure na postaji WEMP (1320 kilocycles). Postajo ima stranka načeta za 13 tednov. Iz Madisona, Wis., pa nam poročajo, da imajo radio program na postaji WIBU, Poinette, Wis., vsako nedeljo zjutraj od 9:35 do 9:45, torej samo 10 minut. Govornik na tej postaji je dobro znani sodrug Glenn Turner. Njegov predmet je: The World of Plenty. Tudi na postaji je najeta za 13 tednov. Priporočam rojakom, da poslušajo oba programa.

Christine Podjavorek...

Občni zbor Družabnega kluba Slovenski Center

Chicago. — V soboto 15. januarja zvečer se bo vršila na 2301 S. Lawndale Ave. seja Družabnega kluba Slovenski Center. Vsem članom je bilo poslano pismeno povabilo. Ako ga kdo slučajno ni prejel, naj pride vseeno in gotovo, kajti dopisnice smo vsem poslali, pa se lahko dogodi, da temu ali onemu radi pomanjkljivega naslova ne bo dostavljena. Ko bomo skončali z našim dnevnim redom in izvolitvijo novega odbora, sledi "prosta in plesna zabava". Vstopnine ni, ker jo je že plačala vaša prisotnina v klub. Torej na svidenje v soboto 15. januarja.

Odbor.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Prošli pondeljek smo prejeli spet par dopisov iz Španije. Priobčimo jih v prihodnji številki, istotno tudi seznam novih odborov klubov JSZ in več drugih dopisov, ki so izostali iz te izdaje.

SLOVES

Ameriškemu Družinskemu Koledarju

daje njegova raznolika vsebina.

Letnik 1938 je na literarnih prispevkih in ilustracijah izredno bogat. Vezan je v platno. Stane 75 centov. Naročila naslovite:

Proletarci, 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Društvo in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

• KRITIKUJOČA MNENJA, Poročila in RAZPRAVE •

V pojasnilo Mrs. Mary Bernikovi

Detroit, Mich. — Pripravljalni odbor za vprizore opere "Nikola Šubić Zrinski" si šteje v dolžnost, da odgovori na dvoumni dopis Mrs. Mary Bernik v št. 1582 Proletarca s sledenčkim dejstvijem: Na sestanku zastopnikov slovenskih društev dne 2. dec. (kjer je bila tudi "opazovalka" navzoča) so bila podana poročila v slovenskem, hrvatskem in angleškem jeziku, tikajoča se vseh podrobnosti glede pogojev, proračuna, dvoran, scenerie, orkestra itd. Sledila je splošna konstruktivna diskusija, s katero se je v bistvu strinjali vsi zastopniki, izjemši "opazovalko". Na tem sestanku je bil izvoljen tudi odbor, kateri ima analogo, da spravi skupno s Hrvati kolesje opere v pogon. Na sestanku so bili navzoči zastopniki ce 13 slovenskih društev in trije delegatje društvev Hrvatske federacije: J. Zobec, T. Čičak in P. Kelly, koji imajo oblast zastopati vseh 27 hrvatskih društev. To dejstvo se je ponovno povdarnjalo na dočnem sestanku.

Do danes se je stanje sodelujočih slovenskih društev spremenilo v toliko, da je društvo št. 144 JSKJ uradnim potom odklonilo sodelovanje, dokim sta se na novo priglasila klub št. 115 JSZ in slovenski delavski dom, kar znači, da se je stevilno sodelujočih slovenskih društev zvišalo na 14, in to kljub neščici nasprotnikov, ki še je dalo jajcu v kateri imajo o resnem kulturnem delu le meglene pojme. Imenik sodelujočih društev je vsakega na razpolago pri tajniku pripravljalnega odbora, Thomasu Chuligu, 53 Edgevale St., Detroit. Sodelujoča društva bodo pa o tem itak obveščena.

Mrs. Bernik svetujemo, da se tudi glede pogojev preveč ne razburja. "Zarja" nam sploh ni stavila nikakih drugih pogojev kot da plačamo vozne stroške za celotni ensambel, od 90 do 100 ljudi, ter dnevnične za dirigenta, režiserja in par glavnih godbenikov (ostale bomo najeli v Detroitu). Polovico eventuelnega dobička so "Zarji" odobrili zastopniki društva iz lastnega nagiba, kajti končno morajo tudi kulturni delavec živeti. V pretres-

Japonska kavalerija na severni fronti v diru za bočičimi kitajskimi četami pred katerimi so "brani".

jo "Radničke Straže". Razdelil sem jih in vabil Hrvate, da se naj naroče na svoje delavnice. Ko je "Radnička Straže" izšla, so mi pošljali zavoj izvodov od vsake številke, katere sem razdaljal med Hrvate in jih vabil na naročbo. Poslali so mi tudi pobotno knjižico in s tem sem postal zastopnik ne samo "Proletarca" ampak tudi "Radničke Straže".

Ravno tako smo slovenski socialisti pomagali pri agitaciji za srbski socialistični list "Narodni Glas".

Ko sem bil leta 1910 na prvem zboru JSZ, sem Milan Glumec pojamral, da je za socialistično stvar med Hrvati veliko težje agitirati kot med Slovenci. Priznal mi je to ter me bodril, da je treba vzlici teemu vztrajati. Pravil mi je, da je on dobil socialistično znanje med sodrugi na Dunaju in kot socialist smatra za svojo dolžnost učiti druge, da postanejo razredno zavedni.

Tako se je s pomočjo hrvatskih sodrugov, ki so bili prej v slovenskih klubih in dopisovali v Proletarca, razvila v teknu let med Hrvati močna in vplivna socialistična sekacija.

Leta 1916 smo imeli z njim zadnji skupni zbor. Bil je to tretji redni zbor naše zvezre. Vršil se je v Chicagu. Hrvatski klub so poslali zelo številno delegacijo, ki je imela na zboru veliko večino. Spor med slovensko in hrvatsko sekocijo se je ostrih v prav na tem zboru je prišel do viška. Nastal je radi vprašanja stališča o vojni, in vsled razlik v mišnjih, ki smo jih imeli o narodnostnih problemih in jugoslovenskem vprašanju.

Tega leta je začela izhajati tudi "Prosveta". Hrvatski sodrugi so nas, ob vsaki priliki kritizirali, češ, pomagali ste ustanoviti buržavzen dnevnik, namesto da bi "Proletarca" sprememili v dnevni list. Zdaj pa ste ga z ustanovitvijo "Prosvete" uničili. Nekateri izmed njih so sugestirali, da se naj "Proletarca" združi z "Radničko Straže", ki naj bi bila potem urejvana polovica v hrvaščini in polovica v slovenskem jeziku. Ako bi se jim bili delegati slovenskih klubov podali, bi s tem pokopali tudi "Proletarca". Tako pa smo ohranili JSZ in naše glasilo.

Nam tem zboru je bil en hrvatski delegat, ki je nam dal priznanje. Bil je Tomo Besenec, ki je bil pozneje glavni predsednik Hrvatske Bratske Zajednice. Zdaj živi v Detroitu. Tudi on je dobil socialistično znanje med sodrugi na Dunaju.

"Radnička Straže" je prenehala že med vojno. Namesto ne so ustanovili list "Znanje". Urednika sta ostala tudi pri tem listu ista, nameč Teodor Cvetkov in Geo. Kutuzovich. "Znanje" ni v vojni ničesar pisalo, da ni prišlo v navzkrije s cenzuro in poštnimi oblastmi. Po vojni je spremenilo ime v "Radnik". Vsa hrvatska socijalista se je pridružila komunistom. Tudi pri "Radniku" sta ostala ista urednika, toda novi komunisti so ju pričeli napadati, dobiti so večino in ukazali Cvetkovu, kako mora pisati, ali pa bo odslovjen. V teh okoliščinah je službo pustil in z njim je šel tudi Kutuzovich. Slednji je zdaj upravitelj sirošišča HBZ nekje blizu Chicago, Cvetkov pa urejuje tednik "Znanje", ki ga je pred nekaj leti obnovil Jugoslovanski Prosvetni Savez.

Za socialistično gibanje med Hrvati je bil največji udarec, ko je umrl urednik "Radničke Straže" Milan Glumec. Preminal je že pred III. zborom JSZ.

Za socialistično gibanje med Hrvati je bil največji udarec, ko je umrl urednik "Radničke Straže" Milan Glumec. Preminal je že pred III. zborom JSZ.

Tukajšnje stavbinsko in posojilno društvo, Pittsburgh Bldg. and Loan Association, je po na-

reštu bančnega departmента v likvidaciji. Kot vsej podočne organizacije, je tudi ta zabredla v potežkoče zaradi skrhaljane premoga ne industrije. Če precej let ne odpalčuje nedesar na vlogi, niti obresti. Lastniki kup hiš, ki jih je dobila potom sodniške prodaje, v nominalni vrednosti okrog četrte milijone dolarjev. Koliko pa bo v resnici prinesla prodaja, je težko reči. Gotovo je, da bo Izguba velika. Odbor obljublja, da bodo vložniki prejeli 50 odstotkov. Ze več let so vložniki prodajali vloge za 30 do 40 odstotkov. Med njimi je precejje število rojakov, ki bodo tudi takaj "potegnili ta kratko", kot se je zgodilo v mnogih drugih sličnih organizacijah in bankah v tukajšnjih okolicah, ki so še v vragu. "Trošamo" vsak sebe, češ, saj nsem bil samo jaz tak osel, da sem jim nosil svoj denar; so bili tudi drugi enako neprevindni. Slaba taka tolažba!

V bližnjem Joplmu, Mo., se že več tednov vrši zasišavanje pred delavskim odborom iz Washingtona proti nekatrim družbam, ki operirajo cinkovne v zvezi s priporočilom, da se tudi s priporečilom, da se naj letos namesto zborna aranžira toliko uspešnejše konference klubov JSZ in društva Prevozne matice.

Nace Zemberger.

IZ KANSASA

Danes naj omenim le razpečavanje koledarja, vsebino pa morda drugikrat. Zadnjih pet let je razpečavanje koledarja v kanskih naselbinah precej boljše organizirano, odkar je to stvar prevzel v oskrbo socijalistične skupnosti.

Bil je tudi izdobljen socialistični zbor, ki je načrtovan in predlagan, da je tukajšnji koledar brez vprašanja, čim stopi v hišo. Drugod zoper žena odgovarja možu, češ, "je predrag, ne čitamo, ni denarja, morda drugikrat" in tako naprej. Drugje je pa zoper ravno nasprotno. Prijetno sem bil iznenaden, ko je bila žena tista, ki je hotela koledar in kjer je bila vidno, da ona rada in veččita kot mož. V več slučajih je žena kupila koledar le, ker moža ni bil doma, da bi ji ubranil. Prvič sem opazil še nekaj drugega. Nameč da je v več slučajih mladina sili staršice, da naj kupijo knjige. "Bom pa jaz kupila koledar očetu za božično darilo," mi je rekla mladenka, in prinesla denar, ko je videla, da staršice nočijo nič slišati. "o takih ne-potrebnih stvari". Tisto jamrjanje in zabavljanie nad našo mladino, da se brigata samo za žogo, ples in "good time", v splošnem ne velja.

Mnogo opazki sem zoper čul, zakaj ne izdajamo koledarjev v mehki vezbi. Nekateri izmed njih so sugestirali, da se naj "Proletarca" združi z "Radničko Straže", ki naj bi bila potem urejvana polovica v hrvaščini in polovica v slovenskem jeziku. Ako bi se jim bili delegati slovenskih klubov podali, bi s tem pokopali tudi "Proletarca". Tako pa smo ohranili JSZ in naše glasilo.

Nam tem zboru je bil en hrvatski delegat, ki je nam dal priznanje. Bil je Tomo Besenec, ki je bil pozneje glavni predsednik Hrvatske Bratske Zajednice. Zdaj živi v Detroitu. Tudi on je dobil socialistično znanje med sodrugi na Dunaju.

"Radnička Straže" je prenehala že med vojno. Namesto ne so ustanovili list "Znanje". Urednika sta ostala tudi pri tem listu ista, nameč Teodor Cvetkov in Geo. Kutuzovich. "Znanje" ni v vojni ničesar pisalo, da ni prišlo v navzkrije s cenzuro in poštnimi oblastmi. Po vojni je spremenilo ime v "Radnik". Vsa hrvatska socijalista se je pridružila komunistom. Tudi pri "Radniku" sta ostala ista urednika, toda novi komunisti so ju pričeli napadati, dobiti so večino in ukazali Cvetkovu, kako mora pisati, ali pa bo odslovjen. V teh okoliščinah je službo pustil in z njim je šel tudi Kutuzovich. Slednji je zdaj upravitelj sirošišča HBZ nekje blizu Chicago, Cvetkov pa urejuje tednik "Znanje", ki ga je pred nekaj leti obnovil Jugoslovanski Prosvetni Savez.

O delu mednarodnega Rdečega križa v Španiji se le malo čuje. Angleška vlada mu je prispevala doseg na pet tisoč funtov šterlingov. Mednarodni rdeči križ pomaga ranjencem lojalistične in fašistične armade.

Nekateri pač ne morejo razumeti, da bi kdo žrtvoval nekaj časa in truda, v veri, da dela za dobro stvar s tem, ker pomaga, da gre med ljudi dober delavska knjiga.

Če bi tukajšnji rojaki imeli nekaj stalnega dela, bi si upal prodati med njimi do 300 izpisov koledarja, četudi je našo številu polovico manj kot pred leti. Tako pa, mizerija kamor se obrneš.

Vsem pa, ki ste mi šli na roke pri prodaji koledarja, iskrena hvala. Agitatorju zelo dobro de, če vidi razumevanje in če dobri kooperacijo.

Tukajšnje stavbinsko in posojilno društvo, Pittsburgh Bldg. and Loan Association, je po na-

O razpečavanju Am. druž. koledarja, o vprašanju zborna itd.

Pat Hill, Pa. — Ne vem, čemu ne bi mogli Ameriškega družinskega koledarja preizdati? Dela in stroškov ne bi bilo vsled tega nič več, razen da dala tudi pokazati, da so člani unije in prav tako, da simpatizirajo z njim. Največja rudniška družba je Oliver Iron Mining Co. Je podružnica jeklarskega trusta. Ta je do slike v vsakem slučaju porazila stavkarje in unijo. Ampak čas je prišel, v katerem se morajo delavci odločno zavzeti, da oni zmagajo. — Max Martz.

Demostrirajo po ulicah za svojo unijo s praporji CIO, da se človeku kar milo stori, ko opazuje njih navdušenje. Sej unije je se udeleži včasi kakih storitev važnejših pa okrog 300 članov, kar je za to okrožje lepo dočilo. Delavci se nič ne sramijo, da imajo nositi znake CIO, dočim so se včasi jako bali pokazati, da so člani unije in prav tako, da simpatizirajo z njim. Največja rudniška družba je Oliver Iron Mining Co. Je podružnica jeklarskega trusta. Ta je do slike v vsakem slučaju porazila stavkarje in unijo. Ampak čas je prišel, v katerem se morajo delavci odločno zavzeti, da oni zmagajo. — Max Martz.

Filip Godina imel "surprise party"

Chicago, Ill. — Prošli petek zvečer so priedeli člani upravnega odbora SNPJ in njihove žene ter uslužbenici jednotnin uradov in tiskarne Filipu Godinu "surprise party". Povod k temu je dalo njegovo 25-letno službovanje pri jednotni. Kot je občaj na takih družbenih sestankih, so se po večernji pričeli govori in Filip je čel u sebi toliko dobrega v toliko čestitk kot bržkone še nikoli poprej v tako kratkem času.

Službo upravnika glasila S. N. P. J. je dobil pred 25 leti na sposobnem glasovanju. Od tedaj je bil na vsaki konvenciji v svoj urad ponovno izvoljen. Na prošli konvenciji maja 1937 sploh ne imel opozicije. V svoji službi jih je Godina posebno prva leta veliko "slišal". Kritiziral pa so ga, da ima v glasilu preveč oglasov in čitatelji pa so na škodi za gradivo. Očitali so mu provizijo, ki jo je bil takrat upravnik deležen ob oglasov, da ni zadostni sposoben za urad itd.

Godina je bil mnogo let eden najaktivnejših članov SNPJ in JSZ v Chicagu. Sprejemal je odbornike službe — nameč take, ki dajejo človeku le delo in stroške, pa nikake plače, udeleževal se je, večer za večerom in nedeljo za nedeljo, bil poročevalci za glasilo na shodih, agitiral za socialistična načela in pomagal v vsaki dobi akciji, ako je le mogel. Poslednja leta je mnogo tega dela opustil.

"Prosveta" je dolgo delala izgubo in upravniku so očitali, da je to zgolj njegova krvida, ker je nobi več naročnik v JSZ v Chicagu. Sprejemal je odbornike službe — nameč take, ki dajejo človeku le delo in stroške, pa nikake plače, udeleževal se sej, večer za večerom in nedeljo za nedeljo, bil poročevalci za glasilo na shodih, agitiral za socialistična načela in pomagal v vsaki dobi akciji, ako je le mogel. Poslednja leta je mnogo tega dela opustil.

John Teran je nedavno pisal do posljalci Druž. koledarja v njegovem naselbini. Ely ima srečo, da je slučajno dokaj na boljšem pot pa že večinom okrožju severne Minnesota. V slednjih je več sto rojakov, ki niso zato skozi poletje pridejajo vsaj nekaj krompirja in sočivja, zredra pršačica in tudi oni ima kramo. Tako živimo.

John Teran je nedavno pisal do posljalci Druž. koledarja v njegovem naselbini. Ely ima srečo, da je slučajno dokaj na boljšem pot pa že večinom okrožju severne Minnesota. V slednjih je več sto rojakov, ki niso zato skozi poletje pridejajo vsaj nekaj krompirja in sočivja, zredra pršačica in tudi oni ima kramo. Tako živimo.

"Prosveta" je dolgo delala izgubo in upravniku so očitali, da je to zgolj njegova krvida, ker je nobi več naročnik v JSZ v Chicagu. Sprejemal je odbornike službe — nameč take, ki dajejo človeku le delo in stroške, pa nikake plače, udeleževal se sej, večer za večerom in nedeljo za nedeljo, bil poročevalci za glasilo na shodih, agitiral za socialistična načela in pomagal v vsaki dobi akciji, ako je le mogel. Poslednja leta je mnogo tega dela opustil.

Stolovrnatelj družbenega sestanka v počast Filipu Godinu in njegovi soprigi je bil Vincent Cainkar.

Poročevalci.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajo nova društva.
Deset članov(ie) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila
Cene zmerne. Postrežba točna.

SLUŽBO DOBI

POROČILO O ZBOROVANJU ZASTOPNIKOV KLUBOV J.S.Z. IN DRUŠTEV PROSVETNE MATURE

(J. Vidmar je priredil sledče poročilo in zapisnik konference zastopnikov klubov J.S.Z. ter društva Prosvetne matic, ki se je vršila 14. novembra 1937 v Waukeganu, takoj po zborovanju, toda ga niso mogli objaviti čim je bilo poslano. Zakasnitev je torej naša krivda.)

Konferenco zastopnikov klubov JSZ in društva Prosvetne matico okrožja Illinois-Wisconsin je otvorila tajnica Kristina Podjavoršek. Za predsednika je bil izvoljen Filip Godina in za zapisnikarja Joe Vidmar. Zapisnik prejšnje konference je bil sprejet tak kot je bil čitan.

Na tem zborovanju so zastopali društva SNPJ, ki so v Prosvetni matici sledili: št. 1, John Owen; št. 14, Andrew Možek; št. 16, Leonard Alpner; št. 39, John Alich; št. 102, Kristina Turpin; št. 104, Frank Matkovic; št. 119, Marian Kerzich; št. 192, Jennie Oblock; št. 559, Joe Drasler in John Simon; št. 568, Mary Hodnik; št. 747, Louis Ambrožič; federacija SNPJ, milwaukeeško okrožje, Joe Vidmar; druš. Bled, št. 19, JPZ Sloga, Mary Shuller; soc. pevski zbor "Sava", Anton Garden; soc. pevski zbor "Naprej", Leonard Alpner; Ženski pevski zbor "Planinska roža", Mary Shuller; dramski odsek SND v Waukeganu, Mary Hrovatin; gospodinjski odsek SND v Waukeganu, Josephine Podboy; ženski zadružni odsek v Waukeganu, Frances Artach; Cítalnica Sl. nar. doma, Waukegan, Andrew Možek in A. Lukášek; Waukegan - North Chicago Cooperative Guild, Frances Artach. — Klubi JSZ: št. 1, Filip Godina; št. 20, Geo. Maslach; št. 37, Mary Mihelich; št. 45, Anna Mahnich in Jack Mesec; št. 180, Vincenc Pugel; angleški odsek klubu št. 1, Al Rak.

Tajnica Kristina Podjavoršek je poročala o poslovanju konferenčne organizacije in finančah. Nato je predsednik delegiral Vincenc Pugelja in Mary Hodnik, da pregledata račune.

Ni vroka, da bi bili pesimisti

Poročilo tajnice so sledili referati. Chas. Pogorelec je izčrno poročal o stanju Zvezze, o Proletarcu in drugih naših publikacijah. O Prosvetni matici je dejal, da prodira v društva razumevanje o važnosti te ustanove bolj in bolj. Oglasov v kolendar letnika 1938 smo dobili več kakor prejšnja leta. Za "Proletarca" je izvršil veliko agitacijskega dela Louis Zorko na svoji potovaniji turi po Ohiu in Pensylvaniji. Omenil je nato imenoma druge agitatorje, ki skrbe, da se Prole-

NAPREDNA DRUŠTVA VABLJENA V PROSVETNO MATICO

Tajnik Prosvetne matic Ch. Pogorelec je v imenu njenega odbora poslal društvom naprednih podpornih jednot in zvez ter tistim kulturnim društvom, od katerih je mogel dobiti naslove, pismo, v katerem jih vabi na pristop v Prosvetno matico. Ta apel je postal te organizacijam, ki dosedaj še niso bila včlanjena v tej ustanovi. Pismo se glasi:

Cenjeno društvo:
S tem pismom vabimo vaše društvo na pristop v Prosvetno matico; to je vašemu članarino, kajti deluje na prosvetnem polju že mnog let. Sodeluje s podpornimi in kulturnimi društvi v Združenjih državah in Kanadi pri sestavljanju sposedov na jubilejnih in drugih prireditvah, pomaga z igrami in vlogami pri vpriziranju dramskih predstav, pri koncertih z notami in spevoigri, kjer in kolikor mogoče aranžira predavanja in razpečala je med članstvo pridruženih organizacij brezplačno že nad 70,000 knjig. Izmed teh je sama izdala nad 35,000 izvodov knjig, ostale pa je naročila od starokrajskih knjigarn.

To je torej kulturna ustanova, ki zaslubi podpore vseh naprednik podpornih in kulturnih društev. Tega se tudi zavedajo, kajti lani je bilo včlanjenih v Prosvetni matici več društev kot kdaj prej in nadejamo se, da bo letos tudi več naših. Prispevki dolčite sami. Dozdaj pridružena društva plačujejo od 50c do \$2.50 na mesec.

Ne vprašamo za podporo, ampak za sodelovanje in razumevanje našega dela na prosvetnem polju, katero je združeno z znanimi stroški pri vzdruževanju in izpopolnjevanju dramskega arhiva, z nabavljanjem not, z naročanjem knjig za članstvo vsakega leta itd.

Kulturno delo med vsakim narodom je najvažnejše, kajti njegov ugled odvisi od stopnje njegove izobrazbe. Mi to naložimo vršimo po svojih najboljših močeh. Upamo, da bo vaše društvo to upoštevalo in se odzvalo našemu apelu za pristop v Prosvetno matico.

Z bratnim pozdravom,
za Prosvetno matico:
Louis Beniger, Peter Bernik,
in Joseph Drasler, odborniki.
Chas. Pogorelec, tajnik.

gubljena, je izginila tudi unija organizatorjev vred. Nastala je tema, kakor v zgodobah sv. pisma. Zakaj? Prešibka hrabrnica. Delavci so šli nazaj proti dela sklonjenih glav. Bolj ponisti so ga takoj dobili, drugi pozneje, nekateri ga ne doberi niti danes.

Po 18. letih se je začelo zopet živeti. Upajmo, da ti žarki prodrejo v vse glave tistih, ki producirajo. Mi, člani socialističnega kluba pomagamo našemu gibanju kierkoli v mimo prilik. Ko je unija CIO iskala dvoran za zborovanje, je bil SND edini, ki jim ni odbil prošnje. Med stavko smo imeli dali po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov. Omeniti moram, da vsega tega je trpeла agitacija za socialistično organizacijo. Hoteli so se uveljaviti v federaciji, ker smatrajo, da jim v politiki nudijo več možnosti za uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov. Omeniti moram, da vsega tega je trpeла agitacija za socialistično organizacijo. Hoteli so se uveljaviti v federaciji, ker smatrajo, da jim v politiki nudijo več možnosti za uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov. Omeniti moram, da vsega tega je trpeла agitacija za socialistično organizacijo. Hoteli so se uveljaviti v federaciji, ker smatrajo, da jim v politiki nudijo več možnosti za uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shajanje in to skozi več mesecov.

Združenje socialistov s farmarji v Progressivevni farmarsko-družbeni federaciji se ni prizakovana uspeha. To smo videli v rezultatu volitev v milwaukeeškem okraju, kar je bilo po znižani ceni tudi kuhinjo in eno sobo za shaj

INVENTORY OF 1937

The year 1937 has been one of mingled joys and sorrows, triumphs and disappointments.

The world picture has darkened. The Fascists of Spain, with the aid of the Fascists of Italy, Germany and Portugal, have continued to ravage the country and slaughter its people. Japan has made a cruel and unprovoked assault upon China. The persecution of radicals, race and religion has gone on in Germany. Brazil has gone Fascist. The election in Russia, with only one party in the field, has been a caricature of democracy. On the other hand, the Loyalists of Spain have given the European Fascists occasion for pause. Russia has given much-needed aid to Spain and China. The Scandinavian countries have made practical progress. A new world war has not begun.

In America both wings of the labor movement have conducted successful membership drives. Better labor relations have come about in a few newly organized industries. Progress toward a better political layout for labor has been made in New York, New Jersey, Minnesota and Wisconsin. Some progress has been made in social insurance. So far, the conscription bill in congress has been fought off. The supreme court has been slightly liberalized. The nation has not gone to war. These gains are too meager. On the other hand, the labor dispute has, on account of the animosities of leaders, not been settled. The unemployment of millions has continued and of late grown worse. Housing conditions are miserable. Poverty abounds. The scarcity plan remains in full force. The administration seems to be intent upon jockeying the country into a war to save, not democracy, but its own face, on account of its failure to cure unemployment and poverty.

Thus there is little to show for 1937, and serious problems face the country and the world in the coming year. It may bring relief from tension, and real progress. Or it may bring disaster. This depends upon how much wisdom and insistence the people bring to bear upon their would-be leaders. As always, the road to more satisfactory living lies in keeping what is good in the old, discarding what is bad, and going forward to new and better conditions.

Milwaukee Leader.

CULTURAL ACTIVITIES.—THE STEEL FRONT. WORKING CONDITIONS IN AND AROUND JOHNSTOWN, PA.

By KAR JON

The columns of Proletarec seldom contain any reports about what's going on in Johnstown. For this laxity in submitting news, we can blame only ourselves because at times we feel there is nothing of interest to write about. In the way of cultural and educational activities, in the past year we have been as good as passive. Sunday programs picnics and other entertainment are forbidden because of an old "Blue Law". Until recently Sunday fishing was prohibited because ministers, preachers and what not feared there would be too many empty church benches in sight. Then we were bothered by those "undesirable foreigners, communists and C.I.O. organizers," (as they were termed by big businessmen) who wanted to organize our steel workers. The strike that followed, the hysterical actions of the city mayor and his Citizens' Committee and the fear of floods kept our minds well occupied. Now that things are back to normalcy we have more time to devote to the things we missed during this strife period.

All is not quite here on the steel front as some may think because our mayor is not hollering "holy murder" and his Citizens' Committee is asleep in the deep. Not so long ago the Steel Workers Organizing Committee sponsored a large mass meeting at the Cochran High School Auditorium. Some of the principal speakers were Phil Cowels, regional director, William E. Bohn, who occasionally writes for the New Leader in New York and a state representative from Westmoreland County.

According to those present, comrade Bohn made a fine impression upon his audience. There is considerable union activity going on among the steel workers at Bethlehem plant and many are of the opinion that the C.I.O. would win by an overwhelming majority if an election was ordered by the N.R.L.B.

The "Business Recession" has also found its way into Johnstown. It has set the professional and middle class who were so active in the Citizens' Committee Back-to-Work Movement during the steel strike, crying the loudest. These people hurriedly organized themselves, urged the workers to return to their jobs and denounced C.I.O. organizers as communists. Their actions, denunciations, and Back-to-Work Movement will be more in order now, that Charlie Schwab has declared a lockout against thousands of his employees at Bethlehem. But that's a horse of another color.

GOOD WAGES

Yes, the million dollar insurance companies can afford to grant union conditions. They can afford to pay high salaries. In 1932, worst year of the depression, Metropolitan paid its president \$200,000; New York Life, \$125,400; Mutual Life, \$128,000; Prudential, \$125,000; and Equitable of New York \$100,000.

YOUR DOLLAR

By ARTHUR KALLET and
ALEXANDER L. CROSBY

The best electric shaver (price \$15) will not give so close a shave as a good safety razor. Many new brands have been put on the market within the past year, but only three of them will prove reasonably satisfactory.

Although it often happens that low-priced merchandise is just as good as if not better than more expensive products, none of the electric shavers selling less than \$15 is acceptable. In fact, even one \$15 model (Packard) failed to pass the tests of actual use and mechanical construction. Chief faults of electric shavers are that they irritate the skin, or fail to give a close shave—or both.

Car Prices Up 10 Per Cent

Prices of 1938 cars are about 10 percent higher than those of last year. Finance companies are urging dealers to require down payments of one-third instead of one-fifth, and to shorten the period of payments from two years to 18 months. This means that it will be harder for the man of limited income to buy a car in 1938 than in 1937.

The consumer should think at least three times before buying one of the more expensive models. Often the bodies of higher-priced cars are not roomier than those of cheaper lines. And engines of more than 85 horsepower (the average of Ford, Chevrolet and Plymouth) add more to operating expense than they do to usable power.

For low-cost transportation, the best are the Willys 4-cylinder line (which now includes a coupe) and the small, 60-horse-power Ford. Operating costs and upkeep for both these cars will be low if reasonable care is given. The Ford Motor Company is known, of course, as the most relentless foe of trade unionism in the automobile industry, whereas the Willys management has dealt amicably with organized labor.

Union Made Radios

Although very few radios carry the union label, a number of brands are made under union conditions. Some of these are produced by members of the International Brotherhood of Electrical Workers (A. F. of L.); others are made by members of the United Electrical, Radio and Machine Workers of America (C. I. O.). Tests for quality Consumers Union show that of 20 models offering good value, 13 are made under reasonably good working conditions.

The best buys: Philco Model 93B, General Electric Model F-63, Stewart Warner Model 1812, Grunow Models 589 and 663, Lafayette Model B-44, Zenith Model 9-S-263. Of these, the following were union-made: Philco Model 93B, General Electric Model F-63, Zenith Model 9-S-263.

Stewart Warner Radio Corp. has opposed the efforts of both A. F. of L. and C.I.O. organizers to obtain a contract.

Neck Ties

If the wife must buy a necktie, she should look for an all-wool lining, cut on the bias. Machine stitching down the center inside seam is a bad sign, for it may indicate a crooked lining that will cause the tie to "rove" and hang badly. Hand stitching gives better results.

A simple test for the shopper is to hold the tie at both ends and stretch it lengthwise. If it twists badly, it has not been carefully cut and will give poor service.

Extra material folded under at the end means that the tie will hang better. Fabrics that are tightly woven will hold their shape better than loosely woven materials. Knitted ties wear well, but the knot is apt to slip.

Mechanical Toothbrushes

The newest invention in the effort to make life just a matter of pushing different kinds of buttons is the mechanical toothbrush. Dental authorities consulted by Consumers Union admit that it may save the arm muscles, but they warn that the high-powered rotating movement may also damage the tooth enamel.

THE LIMIT IS EXCEEDED

After its war of "defense" against China is over, it is reported that Japan will make China pay reparations, so as to reimburse Japan for the money laid out in ravishing China and murdering her women and children.

This is the last word in gall. Nevertheless, there will be other last words. Hardly does any Fascist ruler open his mouth without emitting another new last word in gall. It would be nice if Satan would look after them and give them a swift job of shoveling sulphur in the next world; but no doubt he is a pal of theirs.

When farmers go ragged, it's a sign tailors go hungry.

FOR THE OTHER 365 DAYS

By FRANKLIN P. ADAMS

Christmas is over. Uncork your ambition! Back to the battle! Come on, competition! Down with all sentiment, can scrupulosity! Commerce has nothing to gain by jocosity; Money is all that is worth all your labors; Crowd your competitors, nix on your neighbors! Push 'em aside in a passionate hurry, Argue and bustle and bargain and worry! Frenzy yourself into sickness and dizziness... Christmas is over and Business is Business.

in every country. They are the forces of vested wealth and of special privilege which find their position endangered by the activities of men like Tom Mooney.

I believe that President Roosevelt himself can probably do more than any other man in this case but it is doubtful if he will make any use of that power. I received the following reply to a letter addressed to him concerning the freedom of Tom Mooney:

"Mr. Mooney is serving a sentence in a State penitentiary imposed on him by a State court, consequently the Federal Government has no authority in the matter."

Without delay it is our duty to write the following Senators and urge them to vote for Mooney's freedom: Patrick M. Neely, Pat McCarran, Frederick Steiner and James J. Hughes.

The Monthly Rent

By BOLTON HALL

They sheared the lamb twelve times a year,

To get some money to buy some beer;

The lamb thought this was extremely queer —

Poor little snow-white lamb!

Review of Social Study Club Activities in 1937.

By AL RAK

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

Successful New Year's Eve Dance

Another one of the annual New Year's Eve dances sponsored by Branch No. 1 has been successfully concluded. With a half dozen dances being held in the immediate neighborhood that evening, two of them in the same block, we managed to fill both the upper and lower halls of the SNPJ. Many of our old standbys, sorry to say, did not attend due to other callings.

The program of Branch No. 1 on February 20th will mark the 35th year of this group's existence. During this time a great deal has been accomplished in acquainting our people with the best of our Slovene plays and playwrights. Our Dramatic Group is today the outstanding organization in the cultural field among Slovenes in Chicago.

To celebrate our 35th anniversary, we have decided to sponsor a mixed program which will include the work of the Social Study Club members and the Red Falcons.

Of this, more later.

Social Study Club Meeting

The date of our Social Study Club meeting is the second Friday of each month. This month it falls on the 14th. Our committee chairmen report that they have been able to arrange a good program for this meeting.

Don't forget the date — January 14th. At the Slovene Labor Center.

Bring your friends along and have them get acquainted with our Club, our activities and our work.

UNIONIZATION OF CHICAGO'S INSURANCE AGENTS UNDER-WAY

Friends of Labor Urged to Insist on Seeing Agent's Union Card

With over fifteen thousand industrial insurance agents organized in its ranks within the last five months, the United Office and Professional Workers Union of America has started an energetic campaign to unionize these men in Chicago.

The insurance agents who work for Metropolitan, Prudential, John Hancock, Western and Southern and various other companies have sought relief for years from insecurity, heavy charges levied against them for policies lapsed and surrendered outright for his crime is nothing more than that he was a strong and influential labor leader, were always handed the cry of the Federal Government that it has nothing to do with the case because, they explained, Tom Mooney is serving a sentence in a State penitentiary served upon him by a State Court, therefore, the Federal Government has no authority in the matter.

The reason why Tom Mooney was convicted and the reason why prison doors still remain closed to him although proven an innocent man is precisely the same reason why others in this and other states — and in other countries — have been thrown into dungeons and have even paid with their lives for their efforts to better the conditions of the common man.

The recent convention of the Steel Workers Organizing Committee where one half a million workers were represented went on record endorsing the campaign and are assisting by calling upon their membership to deal only with CIO union agents.

The United Office and Professional Workers of America urges all friends of labor, holding policies, to insist that the agents who come to their homes carry a union card, which can be obtained from its headquarters at 109 N. Dearborn Street, Room 701, Central 0757.

DON'T BELONG

As I hobnob with the ruling privileged classes in various parts of the world I never come to feel that I have share or lot with them. I don't belong nor do I wish to belong. My place is with the masses that draw the furrow, slop the hogs, fell the trees or smooth the planks; that I happen to earn my living teaching and writing does not make them any less my folks.—Prof. Edward Alsworth Ross, in *Seventy Years of It*.

The rank and file should insist. It insisted very strongly a while ago. That is the reason the committee met. Having sent in a flood of letters and resolutions, it is somewhat of a chore to do it all over again, yet it is necessary to do just that. Local unions, state organizations and individuals may well get busy and pour in the demands for unity. With a "recession" of industry to cope with, unity in the organization is more necessary than ever.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

All of the major nations of the world and even some who do not

wars? Those who instigate wars? Why not learn to think in terms of unity of labor, cooperation and brotherhood of the producers. There is plenty here in this world for all of us. Nature has given us advantages no other generation possessed for an abundance of the good things of life. We know how to grow, manufacture and produce them. Why shouldn't we be sensible enough to be able to think straight and distribute these good things properly. A big majority of all the people are opposed to all wars. 95 percent of the people are opposed to wars. Yet, we'll have no peace until the workers are able to think properly and dispossess the upper class of their economic power which they hold over us.

The annual meeting of the Yugoslav Building and Loan Association will be held at the Slovene Labor Center, Saturday, January 29, 1938. The Association has had a successful year and the reports, which are now being prepared, will disclose a marked improvement in the standing of the institution. It is very desirable for every stockholder to attend and hear these reports.

Our Social Study Club will begin its 1938 season with two timely chats Friday night at the Slovene Labor Center. Alice Aratch is due to give the latest information about labor activities in America and Joso Osojnik will cover the Spanish situation, a fitting and timely subject for this week after the major victory of the Loyalists. We invite young men and women to attend and to interest themselves in the true analysis of things and people and countries and governments, as they are. The rulers of the world know that their system is the cause of all our troubles. The thing to do is to get young people into the picture so that we can gradually clean out this beastly system. But you need knowledge to do that. The Social Study Club affords you the privilege to get your brains to thinking right.

